

HEBREOS

Ra s̄ocuā bi 'benba yū 'yēc'yēi, yū
israel, ngue na yā ra hebreo u

Bin 'yuse Ojā nangue'a rá Ts'unt'u

1 Nu'bū maya'bū thoho 'dahmi
ts'u bū í 'yu'a rán 'yomfēni
Ojā, ne 'dahma 'dan'yo bū á xi'u
yū pōngahyā. Ne gue'u bi xi a mam
bombotahū u, gue dyū israelhū. ²Pē
nuya rán zegui yū pa ya, bi jajū ga
pāhmbū xun ho Ojā ya nangue rá
Ts'unt'u bi zōcua dí 'buhmbū. Ne
guese a rá Ts'unt'u í 'yōt' Ojā gātho
yū ximhāi, ne bi zānni dim Hmu
'be'a gātho i ja. ³Ne ní 'yēpū bí 'bū
Ojā rá Ts'unt'u tengu'bū rá thai ra
hyadi, gue'a di jajū ga pāhmbū a
rán ho Ojā. Ne tengu 'bū ra sello,
'da angu da bōni. Ne di 'yonse 'be'a
gātho i ja a rá Ts'unt'u Ojā, nangue
rám hma i ja rá ts'edi. Ne nu'bū
mí juase bi hogā ma ts'oquihū ua,
bi mbeng bū mahēts'i 'darpu ní
mandauai a tāte thoho i ja rá ts'edi.

Man'da i ja rá ts'edi rá Ts'unt'u Ojā
xinda gue'u yám 'behni mahēts'i

⁴Nu rá Ts'unt'u Ojā 'bū ya xí
hogahū, bin t'un rá ts'edi xun ho
xinda gue'u yám 'behni mahēts'i.
Nguetho ya rá Ts'unt'u zehé Ojā a, i

conhui rá ts'edi rá Ta xinda gue'u
yám 'behni. ⁵Nguetho:

Nu'i ma 'dats'unt'u i,
dí 'da a ni ts'edi ya,
pe njam'bū bi t'ēmp'u yám 'behni
Ojā, pe hinda hont'a rá Ts'unt'u
zehé. Ne:

Nugä dra Ta nangue ma Ts'unt'u,
ne xínga n'da rám 'behni Ojā bi
'yēmbi. ⁶Pē nu Ojā 'bū mambá si
ua ja ra ximhāi a rá Ts'unt'u, ne bi
'yēna:

Nu ahū gyūm 'behnihū mahēts'i,
gātho gui thāndehū na ma
Ts'unt'u,

bi 'yēn Ojā. Nguetho nu'a rá
Ts'unt'u go da t'ēspa a bū na nu
Ojā. ⁷Pē nu yám 'behni mahēts'i, i
ot' Ojā yū 'yēhe thoho u, tengu mán
t'o't'i:

Emme i tih yám 'behni 'bū i
ørpa rá 'befi tengu 'bū yūn
dāhi,

ne di juadi 'be'a gātho hingui
numanho Ojā tengu 'bū yū
sibi, nangue rá ts'edi zehé Ojā.

⁸Pegue bi 'yēmp'a rá Ts'unt'u Ojā:
Nu'i gra Ojā, thocpa thoho gam
manda zehé mazai,

njäm'bü dim 'bëh ni ts'edi, ne
guidí manda xün ho.

- 9** Ne bi 'yëmbi:
Nu'i gra Oja, èmme guí numanho
a ran ho, ne 'be xingui
ts'ü guí nde gui nu a ran ts'o.
Janangue'a ni Ojaqui man'da dá
'da'a ran johya
xinda gue'ü gätho mi'da ni cu
gue ma 'yec'yeci,
bi 'yëmbi. **10** Ne bi 'yëmp'a rá
Ts'unt'ü a Oja:
Nu'i gra Hmu, rá mbüdi gá 'yøt'
ra ximhäi,
ne gá 'yøzehé 'bë'a gä bí ja
mahëts'i,
bi 'yen Oja.
11 Ne nu'a ra ximhäi dim pädi, ne
mahëts'i, pe nu'i gam 'bü
mazai.
Gätho yü din ts'oni tengu'bü yü
'yahé.
12 Ne tengu'bü di päh ní he n'da,
din jabü 'bü gá päh ra ximhäi.
Pe nu'i njäm'bü gam pädi gätho
yü pa,
ne njäm'bü da gua'a ni te.
13 Ne, dami manda ua ja ma ts'edi
ui,
ja gue'bü ga ja i gui tap'ü gätho
man suihe,
bi 'yëmp'a rá Ts'unt'ü a Oja. Pe
njäm'bü bi xi ü yám 'behni Oja
tengu a. **14** Gätho yám 'behni bí
penhua, tengu'bü yün dähi gue hin
dí nuhü, i øt' yü 'yëhe Oja nanguejü
to'o gätho nts'änni da hyän a ra te
njäm'bü da guadi.

**Jatho ga urchahü ra güenda
a ní yanju Oja**

2 Pe nu'a rá Ts'unt'ü Oja bi
'yurcahu rá 'yu Oja, xinda

gue ü 'bë'a mí hma maya'bü.
Janangue'a man'da èmme
jats'editho ga jamansuhü a 'bë'a dí
øhmbü ya, n'dahma hin ga 'behmbü
a, ne xín dam 'behmbü buya.
2 Nu'bü mí man'ü yám 'behni Oja ü
yám t'edi Oja maya'bü, pe guehma
bi nu ran ünbi a rán säui a to bi
mbesta a bi ma. Pe nu'a rám hma
Oja bi man'a rá Ts'unt'ü, man'da
ja rá ts'edi a. **3** Janangue 'be xingui
ts'ü ga ponjü 'bü hin dí urchahü ra
güenda a rám hma mixte thoho. Ne
gue'a ram hma ní yanju Oja a. Ne
rá mbüdi bi mansé ra Hmu 'bü mim
'bucua ja ra ximhäi. Ne m'bejua bi
xiju ü yü xädi gue bi 'yø a bi man
ra Hmu. **4** Ne'a Oja bi 'yudi majuqani
a ram hma 'bü mí 'yøt' yü hmepya
ne xün ngu yün t'øt'e mixte.
Ne'bü mí 'daju ra ts'edi nangue rá
Hogandähi, tengu mí ndese Oja bi
darcahu. Ne gue'a í 'yudi majuqani a
ram hma.

Nu ra Jesús njuantho bin ja tengu thohogahü

5 Pe nuna rá ts'edi Oja gue dí mangä,
hingga nan ja xün ho. Pe hingga gue'ü
yám 'behni mahëts'i di jap Oja di
manda bü ja ra 'da'yo ximhäi 'bü bin
ja rá ts'edi Oja xün ho bü. **6** Pegue bi
zän Oja to'o di manda bü, tengu bi si'a
Oja 'bü mí t'änni 'bë'a di 'yët'ui yü ja'l'i:
'Bë'a gue e dí pehmbe gue èmme
guím bëenje,
ne dyü ja'l'i thohohe. Ne man'da
guidí jamansuje.

7 Pe ja 'da yü pa gá jaje him mí ja
ma ts'edihe, xinda gue'ü nim
'behni bü mahëts'i.
Pegue gá sänni gui 'yëscahe, ne
gui 'dac ma ts'edihe.

Nē gá sānni ga mandahe 'bē'a
gätho i 'būi nē 'bē'a gätho i ja
gue gá 'yōt'e.

⁸ Nē gätho gá sän'ndu mi'da
'bē'a gä gá 'yōt'e gue da
'yēc'yēigahe,

bi 'yēm bu mán t'o't'i. Janangue'a
hin'yū 'bē'a bi zänni gue hin ga
mandahū, nguetho bi 'yēna: "Gätho
da t'ēc'yēi u yū ja'l." Pe hindaná
nuhu gue gätho da 'yēc'yēigahu. ⁹ Pe
hindá hōnt'a ra Jesús, bin ja tengu
mán t'o't'i, bi t'ēspa 'bu mí du, bin
t'un rá ts'edi. Pegue xín ja 'da yū
pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda
gue'u yám 'behni Ojā mahēts'i.

Janangue'a bi zä bi du nangue n'da
ngu n'dajū, nangue rán huēcate
Ojā. Nē nu'a ran dāte bi nu, gue'a í
t'ēspa a. ¹⁰ Nu Ojā bi zän'ndu gätho
da hyonse. Nē bi nde bá si xun ngu
yú t'uhni bu ja rá ts'edi. Janangue'a
xun ho a bi 'yōt' Ojā gue bin unba
u yú Hmu, guepu bi zä bi yanju
xun ho. ¹¹ Nē nu'a ra hocpate ne'u
to'o mahoqui, ne n'dat'a yū Ta.
Janangue'a hingui pe'ts' rá sā a ra
hocpate da 'yēmbi yú cu u bi hoqui.
¹² Tengu mán t'o't'i, bi 'yēna:

Ga xi u ma cu gätho nangue'e,
ne ga es'i'i nubu ja rám peti ma
cu,

bi 'yēn'a ra Cristo. ¹³ Nē man'da bi
man ra Cristo:

Dí tō'mi da mbäxcä Ojā.

Nē xø bi 'yēna:

Dí 'bähmbe ua ya yú t'uhni Ojā
bi 'daqui,

bi 'yēn'a ra Cristo. ¹⁴ Nujū yú
t'uhnidahū a, dyu ja'l thohohu,
ngue i ja ma ngóhu ne ja ma
jihu. Nē a ra Jesús bin ja'l nē bin
ja rá ngoc'yēi tengu thohu gahū.

Janangue'a bi zä bi du ngue í 'berpa
rá ts'edi a rá hmu ran dāte, ngue ra
zjthu. ¹⁵ Nē guepu da zä di 'uecpa
yú mbidi u to'o i su ran dāte gätho
yū pa i 'būi. ¹⁶ Nē mfādi hinga gue'u
yám 'behni Ojā mahēts'i bi 'yōrpa
ra güenda da yanji, pegue guenju
dyu 'yēc'yēihu yám bom'lētōju
ra Abraham, nde Ojā da yanju.

¹⁷ Janangue'a nu ra Jesús njuantho
bin ja tengu thohu gahū, bi bēni
'bē'a gätho dím bēmhbu, bi zä 'bē'a
gätho dí sähu. Nu'bū hin xtín jabu,
hin xtán zä xtí huēgahū, hin xtán
zä xtí juah rá 'befi Ojā gue bi hogu
ma ts'oquihu. Gue'a í t'ēmbi bim
hmumbäjā a. ¹⁸ Nē nuya da zä da
mbäxcahū to'o i ts'ä nangue yūn
unbi, nguetho nese a bi ts'ä nangue
yūn unbi, ne bi hyät'i.

Nu ra Jesús man'da sā da
t'ēspi xinda gue'a ra Moisés

3 Nuya, ma hogu cu ahū, gue
bi huan'nahū 'darpu dam
'buhmbu bu mahēts'i a Ojā. Dami
'yōhmbu ya nangue ra Jesús, nu'a ra
pōngahyā ne ra hocpate nangue rá
'yu Ojā dí tenhdū. ² Nu ra Jesús bi
juah rá 'befi bi un'na Ojā, tengutho
ra Moisés bi juah rá 'befi gue bi
jamansu u n'dam'bū yú t'uhni Ojā.

³ Pe nu ra Jesús man'da sā da t'ēspi
xinda gue'a ra Moisés, tengu thohu
ra ta bu ja n'da ra ngu man'da da
t'ēspi xinda gue'u yá t'uhni. ⁴ Pe
madague'bū i ḥorpa rá 'befi Ojā u
yū ja'l, tengu bi 'yōt' ra Moisés,
pe nu'a Ojā i ozehē gätho rá 'befi.

⁵ Nguetho rá 'yēhe Ojā a ra Moisés,
ne bi ja'ts' rá befi bi jamansu gätho
yú t'uhni Ojā maya'bū. Nē nu rá
'befi ra Moisés bi 'yu i ts'u a rá 'befi

ra Cristo da 'yøt' 'bu bi zøhø. ⁶Pe nu ra Cristo rá Ts'unt'ü Ojä a, ne bi ja'ts'i bim hmu nangue'ü n'dam'bui yú t'uhni Ojä. Ne guectahü ya n'dam'bui yú t'uhni gahü Ojä, 'bu dadí thoctahü dí pahmbü majuani a, ne'bu dadí thoju a nán johyahü a ran ho dí tømhbu.

**Da zin yú t'uhni Ojä da
hyurpa yé mbui**

⁷Janangue'a i εn'a rá Hogandähi Ojä bu ja rá t'ohni:

Nuya ra pa i jabü ya in zo ahü Ojä. Pe εmme xun ho 'bu gui 'yøhmbü a i xi ahü.

⁸'Yo gadí u't' ni mbuihü tengu bi 'yøt'ü mí ten ra Moisés, bi numan'utho Ojä 'bu mín 'yo bu ja ra ühäi.

Ne bi zä Ojä u yu ja'l'i nangue 'be'a bi numanhose.

⁹Nu nim bombøtahü bi 'yørca ran ts'säte ne bi numan'uthogui 'bu nyote njeya mín 'yo bu ja ra 'yu, madague'bu bi nu xun ngu yun t'ot'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yen Ojä.

¹⁰Janangue'a dán cuegä nangue'ü yu ja'l'i, nguetho thocpa thoho i 'uegue nangue yú mbui, hin jäm'bu bi bå a ra 'yu dá xifi, bi 'yen Ojä.

¹¹Janangue'a εmme dán cuegä nangue'ü. Majuani dá ma, hin ga singä bu ja ra häi u ngue da hyu yú mbui, bi 'yen Ojä.

¹²Ma zi cu ahü, pe dam fähmbü. Xi'bu n'da ahü gui 'uehmbü 'bu din ja ahü ra ts'ombü, gue gui 'yenä hin gui nde gui 'yec'yehü Ojä, i

'bu. ¹³Pe n'da ngu n'da ahü damim fäxhü bu ja ra hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga øhmbü a im ma Ojä, yu pa ya. Ne nu'bu din jabü gui 'yøthü, xíngä n'da ahü da hyä ahü yu ts'oqui, gue di 'bät'a ni mbuihü. ¹⁴Nguetho dí comhbü a rán ho ra Cristo 'bu dí thoju a ní hyu ma mbuihü a, gue'bu go rán zegui tengu 'bu rá mbudi dá tñmhbü. ¹⁵Janangue'a i xijü a rá t'ohni Ojä ya:

Εmme xun ho 'bu gui 'yøhmbü a rá nde Ojä gue in zo ahü ya.

'Yo gadí u't' ni mbuihü tengu bi 'yøt'ü 'da bi numan'ü tho Ojä, bi 'yena.

¹⁶To'o u bi 'yøh rám hma Ojä ne bi numan'ü tho. Ha hinga gue u yu ja'l'i bi yan Ojä nangue'a ra häi Egípto mín 'yohü ra Moisés. ¹⁷Ne to'o bi un ra cue Ojä gätho nyote njeya. Ha hinga guet'ü bi yan Ojä bu ja ra häi Egípto, bi 'yøt' yu ts'oqui, janangue bi du bu ja ra ühäi. ¹⁸Ne to'o u majuani bi t'embí hin da hyurpa yú mbui Ojä. Ha hinga guet'ü him bi 'yec'yeyi Ojä. ¹⁹Gam bëmhü ya hanja him bi zä bi zin Ojä u, nguetho him bi 'yec'yeyi Ojä u.

4 Nuya i jatho ga suhu, janya i ja yu pa i xijü Ojä da zinju bu ja rá ngu ngue da hyurca ma mbuihü. Xøhma ts'urbü thoho hin da zøni ga cüthü bu. ²Nguetho nejü bi sijü a ram hma gue dí cü't'a n'da, tengu bi sih yu ja'l'i mí 'buh maya'bu, gue'ü bin 'yohü ra Moisés. Pe nu'ü, him bi zä í ts'im bu a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi bå u gue majuani a. ³Pe nuju gue dí pahmbü majuani a ram hma, guenju gue ga cüthü bu da hyurca

ma mbuihu Oja. Ne guepu him bi zä bi yut'u 'da, bi 'yen Oja:

Janangue'a dán cuegä nangue u,
ne majuani dá ma,
njäm'bu ga singä u gue da hyu
yá mbui, bi 'yen Oja.

Pe bi du'mi bi xih yu ja'i gue da zim
bu 'bu mí jua a bi 'yot' ra ximhäi
Oja, ne bin säya bu, bi hyu rá mbui
zehé. ⁴Tengu bi ma rá t'ohni gue
nubu bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oja 'bu
mí jua a bi 'yot' ra ximhäi.

⁵Pegue bi xi'u buya nangue'u 'da
mín 'yohu ra Moisés:
"Njam'bu ga singä u gue da hyu
yá mbui," bi 'yen Oja.

⁶Pe guehma 'bu to'o din säya bu
da hyu yá mbui. Pe hinga gue'u
'da bi sifi maya'bu, nguetho him
bi 'yec'yei a ram hma. ⁷Pegue bi
'yu Oja n'da ra pa mahon'a, gue ra
pa i jabu ya, tengu bi ma ra David
nangue u xun ngu yu jeya xí thogui
'bu mí 'bu ra Moisés. Ne gue'a ram
hma xí hmangua, gue ena:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahu
Oja. Pe emme xun ho 'bu gui
'yohmbu a i xi ahu.

'Yo gadí u't' ni mbuihu tengu bi
'yot'u 'da bi numan'utho Oja,
bi 'yen'a ra David.

⁸Nu'a ra Moisés bim pommi a ra
Josué bi thoqui bi zix u yu ja'i. Bi
säyabi bu ja a ra häi Canaan bi un
Oja, bin johya bu. Pe nu'bu da gue'a
ran johya bi man a Oja, hin xtá
ma mahon'a Oja nangue man'da ra
pa 'bu. ⁹Janangue'a guexta'a i ja
n'da ra xequi í juadi xun ho, guepu
da hyurca ma mbuihu Oja, gue yá
t'uhnidahu a. ¹⁰Nu'u to'o da yut'i
gue da hyurpa yá mbui a Oja, din

säya nangue gätho yá 'befi u tengu
tho Oja bin säya nangue gätho
rá 'befi bi hyu rá mbui 'bu mí jua
a bi 'yot' ra ximhäi. ¹¹Janangue'a
nde'bu emme ga ndehu ga cuthu bu.
Hin ga othu tengu u him bi 'yec'yei
ram hma 'bu mí xi Oja. ¹²Pe nu'a
rám hman Oja dim pefi tengu'bu ra
theni yoho yá het'i, pe man'da i ja
rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue
i sá da zörpu mbo ní mbui n'da, i
urcahu 'be'a gätho dím bëmhbu
mbo ma mbuihu, 'be'a majuani dín
nde ga othu, ngue nda'a bi bengahu
Oja, ne nda'a dá bënseshu. ¹³Xinga
n'da u bi 'yot'a Oja gue i sá da
'yacpi 'be'a mbeni, gätho i padi, ne
di nequi bu ja rá dä a to i häscahu
ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjahu xun ndoho rá ts'edi

¹⁴Nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, i
t'ëmbi ma hmumbäjahu nguetho
ma hocpatehu a. Ne bi zom bu mbo
mahëts'i. Ne i fäxcahu a gue i ja rá
ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui
ga tenhdu a rám hma. ¹⁵Nu ra Jesús
ma hmumbäjahu i padi hinga gätho
dí häthu u dí sähu, nguetho bi zä
'be'a gätho dí sähu. Pe hin jam'bu bi
'yot'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶Janangue'a
hin ga suhu dan yahu Oja bu bí ja
rá ts'edi, nguetho di huégahu ne di
pungahu, ne da mbäxcahu a ra ora
dí homhbu a.

5 Bi than'du 'da yu ja'i israel 'bu
maya'bu ngue dim hmumbäja.
Ne da 'yap'a Oja nangue gätho
mi'da. Ne midí thocpa Oja u yá
'bøts'e nangue u yu zu'uq bi tho,
gue ní mba ma punbi yu ts'oqui yu
ja'i. ²Ne nangue yu ja'i thoho u yu

hmumbäjä, hinga gätho bi 'yöt'e xun ho, ngutho u mi'da yú mijä'lihu. Janangue'a bi zä janate tho bi hoc'u yu 'yämbui ne yu 'yöt'ats'oqui. ³Ne jatho rá mbüdi midí un Oja n'da ra 'bøts'e ra mbäjä nangue yá ts'oqui zehé, tengu bi 'yöt'e nangue yá ts'oqui yu ja'i. ⁴Njongui sä da 'yöt'e gue dim hmumbäjäse, ne hont'a Oja sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bu mí huahna ra Aarón. ⁵Ne ngutho bin ja nangue ra Cristo, him bi manse gue dim hmumbäjäse, pe Oja bi un ran t'edi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Oja 'bu mí 'yëna:

Nu'i ma 'dats'unt'u i,
dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶Ne bi 'yëmbi mahon'a:

Nu'i gam mbäjä gätho yu pa ya,
tengu ra hmëpya bi 'yöt' ra

Melquisedec,

bi 'yën Oja bu ja rá t'ohni. ⁷Nu ra Cristo 'bu mim 'bucua ja ra häi, zai nan yäui Oja, bi 'yäp rá mfäts'i da däp'u. Nts'edi bi mbañi ne bin zoni. Pe bi badi ja rá ts'edi Oja da yam bu ja ran däte. Ne bi 'yo Oja 'bu mí nde din unse bu ja rá pähä Oja. ⁸Nu'a ra Cristo, madague'bü rá Ts'unt'u Oja a, pegue bin ja'i a, janangue'a bi xänba yun ubi 'be'a dí 'yörpa rá pähä Oja a. ⁹Bin jabü bi 'yöt'e, janangue'a bi zöni bi ja'ts'i gätho rá pähä Oja. Ne bi zä bi un'na ra te mazai gue to'o gätho da 'yëc'yei a. ¹⁰Nguetho bi huan Oja a gue dim hmumbäjä nangue dyu 'yëc'yëihü, tengu ra hmëpya bi 'yöt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bu ga penju

¹¹I ja xun ngu 'be'a dín nde ga xi ahü nangue a bim hmumbäjä

a ra Cristo. Pe xun hei ga xi ahü nguetho hin guí honi gui pähmbü.

¹²Ne xun ngu yu pa xu thogui gue mí ja ngue xquín xänbatehü, pe guexta'a i jatho da si ahü u yum hma hingui hei nangue Oja. Nguetho gá cohi gán 'yämbuihu. I jatho gui sihu ra xi'ba tengu'bu gyu 'uerehu, ne hin guí häthü gui sihu njuantho ran ts'ihme. ¹³Ne nu'a gnán ts'ihmehü ra xi'ba, in ja tengu yu 'uere, ne hinda ná pähmbü 'be'a ra te gue dám 'bühmbü njuantho. ¹⁴Pe nu ran ts'ihme xun ho nt'ot'e nangue yu dajä'i. Ne xun te yú mbü nangue zai din 'yomfeni, janangue'a padi nda'a xun ho ne nda'a hingui ho.

6 Janangue'a nde'bü ga thoqui ga homhbü gue dan dajä'ihi. Nde'bü hinga hont'a ga mamhbü a rá mbüdi bi sängahü nangue

ra Cristo. Nde'bü hinga hont'a ga mamhbü gue ga päh ma mbuihu gue mí ena xtá hyoju, ne hinga hont'a ga mamhbü ga däp ma mbuihu Oja. ²Nde'bü hinga hont'a ga mamhbü ram hma dan xixyähu, ne nangue ran jäxa'yë, ne nangue da dämbëni u xun du, ne nangue din ja ran juanbi 'bu rán zegui, nde'bü hinga hont'u ga mamhbü ya, nguetho dí pähmbü nda'a u.

³Mbähä ga thoju 'bu da zä da xoc'a ni mbuihu Oja, nguetho i ja mi'da.

⁴⁻⁶Nguetho nu'bü hin ga thohmbü, xöhma thoho da bëni da mbenc i 'da. Ne nubuya him man'dandí da nde ba pengui mahon'a. Nguetho nu'bü mí numanho n'dandí rán nequi Oja, ne bi zämanho a bi un Oja, ne bin 'yohü rá Hogandähi Oja, ne bi zämanho a rá hogamhma Oja,

ne bi bą i ts'ę rá ts'ędi a ra 'da'yo ximhäi din ja. Pe nu'bę da mbengui, ya him man'dandı da zä di hoc yá mbui mahön'a. Nguetho im bęni tengu'bę da zä di cuat mahön'a bę ja ra pont'i a rá Ts'ęnt'ę Oja, ne di japi din thenda a ra Cristo.

⁷ Nguetho tengu'bę n'da ra häi a ra ja'lı, n'dandı ngu n'dandı din 'ye, i pöt'e, ne i pöts'e 'be'a pa nthuhu bę. Ne nu'a ra häi nu'bę di japi din ja 'be'a tupę a ra mbefi, da hyan rán japi Oja a.

⁸ Pe nu'bę hin di japi da box'a 'be'a bi thupę, ne hont'ę yu'uñi i ja bę, nte di muui 'bę. Ne hin da hnumanho a ra häi 'bę. Ne nzegui da mba nt'udi nangue ra sibi.

**Bi zängba ma mbuihę a ra
Jesús, dí təmhbę a ran ho ya**

⁹ Pe madague'bę njabu dá mamhbe, ma zi cu ahę, pegue dí haxhe njuani gan jahę tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xun ngu 'be'a bi thupę, nguetho bi hoc'a ni mbuihę Oja. Ne xun ndoho ran japi ba ḫe, guin nuhę. ¹⁰ Nguetho xun ho øt' Oja ngue hin di pumbenı a ra 'befi gá 'yothę, ne ran huçcate gá 'yuthę u 'da ni cuhu, nangue rá thuhu Oja, ne nangue a guí ødahę ya.

¹¹ Emme dí ndehe gui thoju gan ḫyahę, n'da ngu n'da ahę, gue'bę go rán zegui ra pa. Janangue'a da zoni gui hyamhbę 'be'a gätho guí təmhbę. ¹² Hin dí ndehe da yundanhyci thoho ahę, pe dami 'yothę 'be'a mí øt'ę 'da 'bę mí badi majuani a rám hma Oja, ne bi hyät'i bi zet yá mbui, janangue'a bi hyan a ra herencia bi ma majuani Oja.

¹³ Nu Oja 'bę mí xih majuani a ra Abraham, bi ma majuani nangue rá

thuhu zehę. Nguetho njo'o man'da xun ndoho rá ts'ędi hinda hönse a.

¹⁴ Ne bi 'yen Oja: "Majuani xun ngu ran ho ga 'da i, ne ga 'da i xun ngu nim bom'beto," bi t'ęmp'a ra Abraham.

¹⁵ Nu ra Abraham bęuya bi hyät'i bi dö'mi, janangue'a bi hyanı 'be'a bi xi a Oja.

¹⁶ Nu'bę 'da yu'ja'lı im ma majuani 'be'a da 'yöt'e, i ndönbä rá thuhu Oja, ne ya him ma hyom mi'da yüm hma dí hoc'a, nguetho i fədi majuani a bi ma.

¹⁷ Ne'a Oja 'bę mí nde da 'yurcahę ngue majuani a rám hma, bi man rá thuhu zehę 'bę mí xiję ra herencia. Ngue gueję nts'änni ga hämhbę a. Janangue'a ga pähmbę njam'bę di pä a bi xiju.

¹⁸ Janangue'a yoho bę dá pähmbę, rám hmanse ne rá thuhu zehę, ga pähmbę hin dim fehni Oja, pe majuani da zinju bę. Ngue gueję bá 'dahmbę bę mí ja xcá tuhę, dá benthę bę hapu da zinju ya.

¹⁹ Janangue'a bi zinju bę a ra Jesús, bi zängba ma mbuihę bę mbo rá ngu Oja, njam'bę da hyegahę.

²⁰ Nguetho m'bet'o bi yürpę a ra Jesús. Ne bi xi a Oja ngue bi hogahę ngue da numanhoju bę. Gue'a nam böni ma hmumbäjahę, ngue i 'bui mazai, tengu ra hmepya bi 'yöt' ra Melquisedec.

**Bim mbäjä ra Jesús tengu ra
hmepya bi 'yöt'a ra Melquisedec**

7 Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi bę ja ra hnini Salem, ne bim mbäjä nangue Oja mixtetho rá ts'ędi. Ne nu ra Abraham 'bę mam bá tap'ę 'da yu' ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'äp rán japi Oja nangue a ra

Abraham. ²Né nu'a ra Abraham buya bi un'na ra Melquisedec a ná 'det'a gue xpí hyanba yún sruh, gue rán t'unni Ojá a ná 'det'a. Né nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma "ra hoga hmuts'ut'abi." Né nde da ma gue "ra hmuts'ut'abi di hocpa ra sui," né gue'a nam bón'a rá thuhu rá hnini Salem. ³Né hinga mfädi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Né hinga mfädi nda'a rá 'yu, né hinga nt'o't'i gue'bú mím 'bui o gue'bú mí du. Janangue'a tengu'bú rá ts'edi rá Ts'unt'u Oja bú ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbäjä gätho yu pa hón'bú go njam'bú. ⁴Janangue'a sä ga pähmbú ya gue xun ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'bú min ja, nguetho guese ma ngurpa bótahú ra Abraham bi un'na ná 'det'a bá tap'ú yún sruh. ⁵Nu rán t'ëdi Oja bi xi u yé t'uhni ra Leví gue yú mbäjä yu israel, gue da hyacpa a ná 'det'a u yú meni, madague'bú yám bom'beto ra Abraham u, pe nese u. ⁶Pe nu ra Melquisedec, madague'bú hingui conhui rá 'yu ra Leví gue ra Abraham, pe bi un'na ná 'det'a gue'a bá täh ra Abraham. Né nu ra Abraham, madague'bú xun ngu rá ts'edi bú nam bén Oja, nguetho bi xifi majuqni da 'yørpa a Oja. Pe man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'äp a ran japi a ra Abraham. ⁷Né mfädi nu'a di jap'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma japi. ⁸Pe nu'u yú mbäjä ra israel zai midin t'un'na ná 'det'a, pe yu ja'i u, né i tu u. Pe nu man'da ra mbäjä gue ra Melquisedec, i mam bú ja ra t'ohni tengu 'bú i 'butho. ⁹Né da zä gam bëmhbu ya, gue

gätho rá 'yu ra Leví, gue yá mbäjä ra israel, gue i äp'a ná 'det'a u yú meni, gam bëmhbu gue ne'u tengu'bú bin jut'u 'bú mí un'na ná 'det'a xequi a ra Melquisedec a ra Abraham. ¹⁰Nguetho da zä gam bëmhbu nangue ra Abraham, tengu'bú ya xmín 'yohu yám bom'beto 'bú mí c'at'ui ra Melquisedec, madague'bú hin nám 'bui. ¹¹Bim mbäjä ra Aarón gue rá 'yu ra Leví, né rá ngurpa bota a ra Abraham a. Né gue'u bim mbäjä u nangue'u yu israel, tengu bi man yún t'ëdi Oja. Pe nu'bú da guehya yú 'befi gue ní yan Oja u yu ja'i, him mi jatho xtí nequi man'da ra mbäjä gue n'dan'yo 'bú, tengu ra hmepya bi 'yu a ra Melquisedec, ne hin nangue a ra Aarón. ¹²Pe nu'bú mí mba ma pädi yu mbäjä, né 'be'a mí òt'e, né u yun t'ëdi mí tenni, mí jats'editho da mba ma pädi u. ¹³⁻¹⁴Bi 'yen ra t'ohni gue nu a man'da ra mbäjä gue ra Cristo a, bim 'bui nangue man'da rá ts'unt'u ra Israel, ngue hing rá 'yu yu mbäjä. Nguetho mfädi xun ho gue ma Hmuuhu bim 'bui nangue rá 'yu ra Judá. Né nte bi ma yán t'ëdi ra Moisés, gue dim mbäjä a rá 'yu ra Judá. ¹⁵Pe man'da gui pähmbú 'be'a dá mangä 'bú guim bëmhbu nangue a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbäjä, nu'a ra Cristo a. ¹⁶Né hin nangue ra 'yu bi man u yun t'ëdi da zä dim mbäjä a ra Cristo. Ne xín nangue u yun t'ëdi mí ma 'be'a da t'òt'ua bi den'na, nguetho him mán ts'änni zai din ja u. Pegue bi zä bim mbäjä nangue a rá ts'edi a rá tese njam'bú da zä da guadi. ¹⁷Gue'a bi man Oja:

Nu'i gra mbäjä mazai,
tengu ra hmëpya bi 'yöt'a ra
Melquisedec,
bi 'yen Oja. ¹⁸Gue'a án t'e'ts'a ra 'yu
gue bi ts'än maya'bü, nguetho mbe
nte midí muui a. ¹⁹Nguetho njom
bi zä bi hocpa yü ts'oqui ü yün
t'ëdi bin t'un ra Moisés. Pe bi nequi
man'da xün ho, gue i sixcahu bü bí
'bü Oja. ²⁰Ne man'da xün ho ra 'yu
nangue ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi
manse rá thuhu Oja 'bü mí un rán
t'ëdi a rá Ts'unt'ü. ²¹Pe nu mi'da
yü mbäjä 'bü mí'n t'un yü 'befi,
him bi hndønba rá thuhu Oja. Ne
nanguehna ra hmumbäjä, bi manse
rá thuhuse Oja. Tengu bi mam bü ja
rá t'ohni Oja, bi 'yëmp'a rá Ts'unt'ü
zehe:

Nugä dra Oja, dí mansé ma
thuhugä, ne hin ga pä a dí ma.
Nu'i gam mbäjä gätho yü pa
mazai,
tengutho ra hmëpya bi 'yöt'a ra
Melquisedec,

bi 'yen Oja. ²²Nu ra Jesú, da zä di
ja'ts'a n'da ran hoqui man'da xün
ho xinda gue'a mí ja mam'bët'o,
nguetho dim hmumbäjä mazai
a. ²³Nu'u 'da yü mbäjä bi zöni
xün ngu mí 'büi, nguetho i tu, ne
him bi zä bi thoqui hön'bü go
njäm'bü. ²⁴Pe nu ra Jesú hingui
tu, janangue'a njo'o man'da sää da
hyanba rá 'befi. ²⁵Janangue'a da
zä di hoqui xün ho ü to'o da zöm
bü 'bü Oja ya, nangue a ra Cristo.
Nguetho i 'büi mazai, da zä thocpa
thoho da 'yäp'a Oja nangue ü to
da zöm bü. ²⁶Njuñntho e gue'a ra
Jesú a ma hmumbäjä dí homhbü.
Nguetho xün hotho a, nte in
dupatese him bi 'yöt' yü ts'oqui,

ne him bi hyanba yám 'bäi ü yü
ts'om'bü, ne man'da i pa nt'ëspi
gue i ja rá ts'edi bü mahets'i. ²⁷Nu
yü ja'i 'bü mim hmumbäjä di thoqui
da mbøspa Oja gätho yü pa, mbudi
bi mbøspe nangue yú ts'oqui zehe,
ne m'bejua yú ts'oqui yü ja'i. Pe nu
ra Jesú him bi 'yöt'e tengu ü, ne
n'dandí thoho bi mbøspa Oja 'bü
mi un rá tesé, nguetho di muui
mazai a. ²⁸Nu rán t'ëdi Oja bi man
ra Moisés bi t'ëmbi dim hmumbäjä
ü yü ja'i thoho, pe him bi hyät'i bi
ja'ts'ü yún t'ëdi Oja. Pe nu'bü mí
manse rá thuhu Oja, bi ma gue dim
hmumbäjä rá Ts'unt'ü zehe. Ne nu'a
gätho bi ja'ts'ü yün t'ëdi ne bi juadi,
nte di 'beh ya. Ne gue'a rám poniuí
a rán t'ëdi Oja bin t'un ra Moisés a
ra Jesú.

Nu ra Jesú bin hocpate nangue ra 'da'yon hogui

8 Bí 'büpu mahets'i a ma
hmumbäjähü gue ma
hocpatehü, 'darpu ní mandaui a
täte thoho rá ts'edi. Ne guehna
man'da jats'edi na dí xi ahü. ²Ne
dim mbäjä bü majuani i pa nthandé
Oja bü mahets'i, tengu'bü ra nijä
bi 'yöt' Oja, ne him bi hyøh yü ja'i.
³Gätho yü hmumbäjä ü yü israel, bi
ts'ënni di un yü 'bøts'e nangue ü yü
zu'uë bi tho, ne mi'da. Janangue'a
ne a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni,
nguetho ne a ra hmumbäjä a. ⁴Pe
hinga guecua ja ra ximhäi bim
mbäjä a. Ne nu'bü xtín zängua ja
ra häi, njäm'bü xtán zä xtím mbäjä.
Nguetho hing rá 'yü ra Leví a, ne
hing yü zu'uë bi mbøx'a, tengu
bi man rán t'ëdi Oja bi man ra
Moisés. ⁵Ne nu'a ra nijä bü midím

pe u yu mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmepya thoho gue 'be'a ørpü mahëts'i. Nguetho bi sih ra Moisés 'bu mí düp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap'ü i ja bu, ne 'be'a gätho gui 'yørpü, tengu thoho dá ut'a 'bu gmí 'büpü ja ra t'löhö", bi 'yëmp Oja.

6 Pe nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'befi èmme man'da xun ho xinda gue'u mi'da yu mbäjä. Nguetho din hocpate nangue ran hogui man'da xun ho 'be'a gätho i ma da 'yørcahü.

7 Nu'lbu xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbüdi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. **8** Pe nu Oja him bi zä bi numanho yu ja'i nangue a ran hogui mí ja, pe guexta'a ndupate bu na nu Oja u. Janangue'a bi 'yëna:

Da zön'a n'da ra pa
ga øt'ä n'da ra 'da'yon hoqui
mahòn'a nangue yu me israel
ne yu me judá.

9 Ne hin din ja tengu ran hoqui
dá xi u yám bomböta
'bu mambá jucpü ra häi Egipto,
ne dá jamansu.
Dá xifi xtí ja'ts'i, pe him bi
hyät'i da 'yøzehé man hoqui
dá xifi, gue man t'ëdi dá xi a
ra Moisés.

Janangue'a him bi zä dá
numanho u, bi 'yën'a ra Hmu.

10 Pe nu ran hoqui ga ørpa yu
israel 'bu m'bejua mi'da yu pa,
din ja tengu gam mangä ya.
Ga un man 'yomfëni bu ja yún
'yomfëni u,
ne ga japi mpähä thoho da
dengui.
Janangue'a da numanhogui, ne
ga øt'ä gue yu Ojagä u, ne din
ja gue ma t'uhni zehé u buya.

11 Ne hinga hnëhi thoho 'bo'o da
xänba u,

ne njon da sänbi gue da båqui,
nguetho gätho da bac zehé u,
yu ngurpi o gue yu ja'i thoho.

12 Ne ga punbi nangue ran ts'o,
ne him man gam bëngä u yu
ts'oqui,

bi 'yën Oja. **13** In jabü a ra 'da'yon
hoqui, ne gue'a í t'ëmbi ra
nyonhoqui a mí ja, gue ya bi juah
rá 'befi a, ne ní mba bu dim 'bedi
'bu mí man na.

Necua ja ra häi mí ja rá
ngu Oja, nepü mahëts'i

9 Nu'a rá mbüdi ran hoqui, mí
ja yán t'ëdi nangue yu n'øt'e
mí t'ørpu ja ra nijä ua ja ra ximhäi.
2 Ne nu'a ra nijä bi t'øt'e, bin ja n'da
ra cuarto rá mbüdi, t'ëmbi xun
duxqui, guepu mí ja rán 'døgue yu
lámpara, ne ra mexa gue i cux yu
'bøxthuhme. **3** Ne mí ja man'da ná
yoho ra cuarto gue nubü mbo, mán
joti n'da ra 'bøt'e, guepu mí t'ëmbi
man'da xun duxqui. **4** Ne nubü, mí
ja bu ra mexa ra oro guepu mí zö
ra xeca xiza yu manho. Ne a rá
huada ran hoqui gue mán jots'i ra
oro gätho yu hyo. Ne nubü mbo ra
huada mí høpu n'da ra xaro gue ra
oro, mí o bu zi ts'u ra hme i t'ëmbi
ra maná. Ne a rá tøhø ra Aarón gue
bi 'dogui, ne u yu xjindo bi t'o't'a ra
nyonhoqui, gue nu'lü yán t'ëdi Oja
maya'bu. **5** Ne nu rán jo'mi ra huada,
n'da ra xithe i t'ëmbi ran ts'äya ram
punbate. Ne mí tøpu yoho yu pøte
yu mbädi Oja mahëts'i, mí com'pu
mate ra xithe bu mí pa nsits'i ra
ji dím punba yu ts'oqui yu ja'i. Pe
hinga xot'a ga xi ahü 'be'a nam

bon'ü gätho yu hmepya mí ja bu mbo ra nija. ⁶Bin jabu bi t'ot'e. Nu yu mbäja thoho, thocpa thoho mí curpu a rá mbudi ra cuarto, gue mí ot' yu 'befi nangue ran dande bu ja ra nija. ⁷Pe nubu ná yoho ra cuarto man'da xun duxqui, hont'a ra hmumbäja mí thopu, hont'a n'dapa thoho i tho a n'da jeya. Ne nu'bu mí yurpu, i thexpu rá ji yu zu'l'uç gue mí xixpu, nangue rá ts'oqui zehe 'bu rá mbudi, ne nangue yu ts'oqui yu ja'i 'bu ná yondi. ⁸Nu'a rá Hogandahi Oja di jaju ga pahmbu, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba bu bí 'bu Oja 'bu gätho mí t'othoho ran dande bu ja a ra nija ua ja ra ximhäi. Ne gue'a n'da ra hmepya bi 'yu a ra 'bo't'e mí corpu man'da xun duxqui, mí corpora bu u yu ja'i. ⁹Gätho u yun t'ot'e mí t'orpu ja a ra nija, n'da ra hmepya thoho nangue a njuantho i jaju ya. Nguetho yun t'unni ne yu 'bots'e bi un'na Oja, him bi zä bi hocpa bu mbo rá mbuhi u mi ot'e. Janangue mí pa njorpi bu u. ¹⁰Nguetho hont'a mí man yun t'edi nangue yun ts'ihame midí hoqui, ne midín xut'i. Pe nu'u gue'u 'da yun t'edi gue i ja thi. Ne gue'a bi zän Oja da 'yot'u, ja gue'u mam bá éh ra Cristo, ja bi nequi a majuani ra 'yu ja rá ts'edi a buya. ¹¹Gue ya bá éh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbäjah a, nangue ra 'da'yo nhoqui i ja ya. Ne nu'a ra nija guepu dim pehna ra mbäja ya, man'da xun ho, ne guepu majuani bu. Ne him bi 'yot' yu ja'i, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhäi a. ¹²Pegue mahets'i bu bi yut' na ra Cristo ya, tengu ra hmepya bi 'yuh yu hmumbäja 'bu mí yurpu man'da

xun duxqui. Ne ya hin di un yu ji yu t'udé'yo o gue yu t'undani, pe bi un rá jise. Ne n'dandu thoho bi yurpu, ne bi yanju xun ho a. ¹³Nu rán t'edi Oja bi t'émbi xun ts'o ní ngoc'yei n'da 'bu xí dá a n'da ra du. Ne bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro ne ra de'yo, ne rá 'bospi a ra t'usundani gue bi t'urpu ja ra sibi. Ne gue'a dí hocpa ní ngoc'yei n'da a. Ja bi zä bi dande Oja u buya. ¹⁴Pe gam bémhbu man'da emme i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomfenihu midí 'uegahu nangue Oja, n'dahma da zä ga órpahu rá 'befi Oja gue i 'bui. Nguetho hinlyu rá ts'oqui ra Cristo, ne bin unse bu 'bu Oja, ra 'bots'e gue mazai di muui bu nam ben Oja. ¹⁵Nu ra Jesucristo bin hocpate nangue ra 'da'yon hoqui 'bu mí du. Janangue'a gätho bi mba mahoqui ma ts'oquihu, gue gueju mí tenhdu rá mbudi ra yonhoqui. Hinga hongdahu, pe ne u mí 'bu 'bu hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Ne nubuya gätho bi zä dá comhbu ran japi mazai gue bi xi Oja u bi zohni. ¹⁶Nu'bu i man'a n'da to'o da zocpa u 'be'a pe'ts'i, pe 'be' da fadi 'bu majuani bi du, ja da t'ot'a xi ma buya. ¹⁷Hingui sá da t'ot'a xi ma 'bu i 'butho, hinda hon'bu bi du. ¹⁸In jabu bin ja 'bu rá mbudi a ran hoqui bi man Oja, gue bin ho 'bu mí mba m'banbi rá ji n'da ra zu'l'uç, ja bi fadi majuani bi nu ran date buya. ¹⁹Janangue'a nu'a ra Moisés 'bu mí xih rán t'edi Oja gätho yu me israel, ne bi c'uaspa ra ji buya. Bi mit' ra thenga xide'yo ne n'da ra t'uyeza gue n'youi yupaxi, ne bi garbu ja ra dehe n'youi rá

ji ra t'undaní ne rá ji yu chibo, bi c'uaspa bu ja rá sòcuá i man rán t'edi Oja, ne gätho yu ja'i bi mba ma c'uaspi a ra ji buya. ²⁰Nubuya bi 'yëna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Oja nanguejü. Nuya da zä di punga ma ts'oquihü," bi 'yëna a ra Moisés. ²¹Ne nubuya bi c'ua'ts' ra ji bu ja rá nijä Oja, ne 'be'a gätho mí ja bu mbo mí pa nthoni bu ja rán thände Oja, gätho bi mboxpü yu ji. ²²Ne i mam bu ja rán t'edi Oja, gue gue'a ra ji í hoc'ü 'be'a gätho mí t'ot'e. Pe nu'bü hin dim fän ra ji, hin'yü ra punbi nangue ra ts'oqui, i em bu mán t'o't'i.

I 'uec yu ts'oqui a ím 'bøts'e ra Cristo

²³Nu'a ra nijä, n'da ra hmëpya thoho mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nangue ü yú ji yu zu'uë mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bøts'e man'da xun ho gue dí hogahü, tengu'bu dyü nijahü majuqni bu mahëts'i. ²⁴Ne hinga guepü ja ra nijä bi 'yot' yu ja'i i 'buñ ra Cristo ya, nguetho yu hmëpya tho ü nangue a majuqni rá ngu Oja. Pe e guepü mahëts'i bi yut'i, i äp Oja ya nanguejü. ²⁵Nu yú hmumbäjä yu israel, jeya 'bu njeya mí cürpu ja ra cuarto man'da xun duxqui, midí un ra ji, pe hin rá jise. Pe nu ra Cristo hinga thocpa thoho di un ra 'bøts'e. ²⁶Xi'bu xtín ja tengu yu hmumbäjä, jeya 'bu njeya midí un ra ji. Mí jatho xun ngu yu nidi xtán du ra Cristo 'bu, gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi. Pe him bin jabü bi 'yot'a. Pe nuya n'dandí thoho bi zöcua ra Cristo gue bin unse bim 'bøts'e zehë, gue í 'uecpa yu ts'oqui yu

ja'i. Ne guehya yu pa gue di ja'ts'a mí hma mäm 'bet'o. ²⁷Tengu yu ja'i, nts'änni n'dandí thoho da du, ne m'bejua da nu ran juanbi. ²⁸Ne ngutho ra Cristo, n'dandí thoho bin uni bim 'bøts'e, ngue bi 'uecpa yu ts'oqui ü xun ngu yu ja'i. Ne m'bejua ba pengua da zin ü i tø'mi, pe hin dí 'yëhe dí 'uec yu ts'oqui mahön'a.

10 Nu'a ran t'edi bin t'un ra Moisés nangue yu 'bøts'e bi 'yot' yu mbäjä, n'da ra hmëpya thoho nangue'a ran ho bá ghyä. Ne hinga gue'a majuqni ran ho a. Ne njam'bu bi zä bi mba ma hocpi yu ts'oqui ü mí ot' yu 'bøts'e, madague'bu njeya 'bu njeya midí uni. ²Nu'bu da gue'ü yu 'bøts'e xtán zä xtín hoc'ü, pe n'dandítho xtí uni, ne xtá 'ye'ts'a ní un yu 'bøts'e 'bu. Ne ya xtám badi n'dandí thoho bi bo yu ts'oqui buya. ³Pe nangue yu 'bøts'e bi uni gätho yu jeya, bi japi da bëni gue in dupate tho yu ts'oqui. ⁴Nguetho hinjam'bu da zä di punba yu ts'oqui n'da ü yu ji yu ndaní ne yu de'yo. ⁵Janangue'a bi 'yëna ra Cristo 'bu mí zöcua ja ra häi, bi 'yëmp'a Oja rá Ta:

Hinga njuantho gue'ü yu zu'uë güí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'bøts'egä, bi 'yëna'ra Cristo.

⁶Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue yu zu'uë bi t'upü ja ra sibi, xínga gue'ü yu 'bøts'e nangue yu ts'oqui.

⁷Janangue dá engä: "Bá ecä ya ga ot'ä ni pähä ma Oja i, dam 'bøts'e zehégä, tengu mán t'o't'i bu ja nim hma,"

bi 'yēn'a ra Cristo. ⁸Nu'a rá mbədi bi mangua, hin nán johya Ojə u yu'bōts'e gue yu zu'uę bi t'udi nangue yú ts'oqui n'da, madague'bə gue'a bi man'a n'da rán t'ędi a. ⁹Pe xə bi 'yēm mahən'a bəuya: "Bá ecā ya gue ga ət'ä ni pähä, ma Ojə i, gue dam 'bōts'e zehegä." Gue nde da ma, dí 'ueh ya yu 'bōts'e mí ja, ne din ja nə man'da ra 'bōts'e. ¹⁰Nu ra Jesucristo bi 'yōt' rá pähä Ojə, gue bi unse rá ja'i n'dandı thoho bi juadi. Janangue'a bi hogahə Ojə ya. ¹¹Nu yú mbäjə yu israel mí ət'ü yú 'befi gätho yu pa, ne thocpa thoho midi un yu 'bōts'e, madague'bə hinjam'bə mí sā di hocpa yu ts'oqui n'da u. ¹²Pe nu ra Jesucristo n'dandı thoho bin uni bim 'bōts'e nangue ma ts'oquihə, pe him man'dandı din uni. Ne bí 'bəpə 'darbu ní mandaui Ojə ya. ¹³Ne guepə bí 'bəpə ya, gue'bə go bi dap'u yén suihu. ¹⁴Nguetho nangue n'dandı thoho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'u to'o bi 'yōt'le yú mbeti. ¹⁵Guesə a rá Hogandəhi Ojə di jajə ga pəhmbə a mangua, 'bə mí ma:

¹⁶Nu ran hoqui ga ørpa yu ja'i 'bə m'bejua, din ja tengu na, ga bənba bə ja yú mbəi ma pähä zəhe, da ndesə gue da dengui. Nguetho ga un man 'yomfəni bə ja yén 'yomfəni u.

¹⁷Ne xə bi 'yēm mahən'a:
Him man'dandı gam bəngä yú ts'oqui, ne xínga gue'u yum fe'ts'i mí ət'ü,
bi 'yēn rá Hogandəhi Ojə. ¹⁸Nangue Ojə bi punga ma ts'oquihə, hingui sā ga unhdu mi'da yén t'unni dí punga ma ts'oquihə.

Da zä ga səmhbu bu 'bə Ojə

¹⁹Ma zi cu ahə, gam bəmhbu nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o n'da ra ja'l thoho mí sā da yərpə man'da xən dəxqui, ne gue'a í t'u'a ra 'bōt'e mí ndam bu. Pe nuya bi zä dí cəthu bu ja a rá ngu Ojə mahəts'i, man'da xən dəxqui. Ne dí cəthu nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogahə. Ne hin dín suhu ya. ²⁰Ne dí cəthu nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'bəi. Nguetho bi 'uegahə ra 'bōt'e mí ndam bu ja ra goxthi, 'bə mí unse rá ja'i ra Cristo ya. ²¹Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbäjəhə, nanguejə gue yút'əhnigahə Ojə. ²²Janangue'a mbähä ga səmhbu bu 'bə Ojə ya, n'dat'a gam bəmhbu majuəni i ndejə. Nguetho bi mberca ma mbuihə nangue rá ji ra Cristo, hin gam bəmhbu gue dín dupatehə yu ts'oqui ya. Ne tengu 'bə am 'be'l'legahə a ra dehe xən güe. ²³Ne ga thoqui ga mamhbə a ran ho dí təmhəbə, hin ga suhu. Nguetho majuəni di ja'ts'a rám hma bi xijə Ojə gue di pəjə. ²⁴Mbähä dan xänbahə ga øthə ran huçcate, ne 'da dán əhyadahə ga øthə a. ²⁵Ne hin ga øthə tengu øt'i 'da him mi səm bu ja mam petihə. Pegue mbähä ga thoqui dam petihə, ne dan xänbahə n'da ngu n'dajə. Ne man'da ga humbi ga øthə ya, nguetho ya mí ts'ətho ba əh ra Hmu. ²⁶Pe nu'bə dí ndesə ga thoctahə yu ts'oqui 'bə ya má pəhmbə a majuəni, tengu'bə hin dá jamansuhə a ra 'bōts'e xtím pungahə. Pe ya hin'yə 'be'a man'da sā ga umhbə bəuya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquihə. ²⁷Pe hənt'a

ra mbidi gan nuhu 'bu, gue ran unbi dí co'ts'a Oja, nangue ra sibi nts'utho 'bu bi de, gue di jua u yán suihu Oja. ²⁸Gam bémhbu tengu ran t'edi bin t'un ra Moisés, gue'bu 'bu a n'da i øt' ram fe'ts'i, ne di nequi yoho o gue hyu yu testigo gue bi nu, bi tho a ra ja'l*i* buya, ne hin da mba ma huçqui. ²⁹Pe ha hin dím bémhbu gue man'da nts'utho ran ts'embi ga nuhu 'bu dím bení ga nemhbu bu häi a rá Ts'unt'u Oja, ne dí emhbu nte di muui a rá ji xtí hoga ma mbuuhu, ne'bu dí numan'u tho a rá Hogandáhi Oja gue mí çna xtí huçgahu. ³⁰Pe dí pahmbu a ra Hmu gue bi ma: "Nugä ma 'befi ga ju't*i*, ga un'na rá muui bi 'yøt'e." Ne bi 'yen ra t'ohni: "Da zemba yu t'uhni Oja 'bu di thoqui da 'yøt' ra ts'oqui." ³¹Emme nts'utho 'bu da dñiba yu ts'oqui n'da a Oja bu ja ran juanbi, gue'a i 'bui. ³²Pe dami bémhbu 'be'a gá 'yøthu u yu pa xu thogui, gue'bu ja gmí tñmhbu ran nequi. Xun ho gá 'yøthu, jante tho gá hyäthu yun unbi xun ndoho. ³³Ne 'da ahu bi mba nthenni ahu, ne bi mba ma un'i ahu bu ja yu hmi yu ja*i*. Ne mi'da ahu gue hin gá suhu da mba ma un'i ahu 'bu 'darbu gmí 'yohu u bi mba ma unbi. ³⁴Ne hin gán suhu gue gá zenguauhu u ni cuhu 'bapu ja ra fädi, ne gán johya thohohu 'bu mí than'nahu 'be'a gmí pes'hu. Ne gá pahmbu ja ahu bu mahëts'i a man'da xun ho, gue da hyäti'i mazai. ³⁵O guí es'hu a gní hyuthu nzambu*i*, janangue'a din 'da ahu n'da ran t'unni xun ndoho. ³⁶Pe i jatho ga sethu ts'u, n'dahma da zä ga øthu rá pähä Oja, janangue ga hñmhbu a bi ma

majuani di 'daju. ³⁷Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Oja:

Mi ts'utho ba ç'a i ja gue ba çhe, ya hin da ya'a ba çhe, ne di 'da ahu a guí tñmhbu.

³⁸Ne nu'u to da 'yec'yei majuani, gue'bu ga hocpa yu ts'oqui, ga çmbi xun ho buya, ne ga un'ndu ra temazai u.

Pe nu'u bi mbengui hin ga numanho u,

bi 'yen Oja. ³⁹Pe nuju hinga gueju dá penju guepu xcá nuhu ran unbi mazai. Pe dí ec'yeihu gue majuani a Oja, janangue'a din ja*j*u ra temazai.

N e g u e ' a n á e c ' y e i h u m a j u a n i a O j a

11 'Be'a nam bøn'a na ec'yeihu majuani a Oja. Nám bøni, gue dí ec'yeihu majuani ga hñmhbu a ran ho bi xiju Oja. Ne nam bøni ga ec'yeihu majuani 'be'a gätho i ma Oja, madague'bu hin dí nuhu a. ²Nu ma bombøtahu bi hnumanho nguetho bi 'yec'yei majuani a Oja. ³Dí ec'yeihu majuani bi 'yøt' Oja yu ximhäi, madague'bu hin dí nuhu 'bu mí 'yøt'u. Nu'bu mí 'yena din ja, ya bin ja buya, gue bi 'yøt'e nangue u 'be'a him midí nequi. ⁴Nu'a ra Abel bi un Oja n'da ra 'bøts'e xun ho xinda gue a bi un a ra Caín, nguetho bi 'yec'yei majuani a bi xi Oja. Nu'bu mí thanba a rán t'unni ra Abel, bi fädi bi numanho Oja a. Ne madague'bu bi du ra Abel, pe tengu 'bu 'butho, gue urcahu 'be'a mí øt'a, gue bi 'yec'yei majuani a Oja. ⁵Ngutho ra Enoc, bi 'yec'yei mbo rá mbu*i* a majuani. Janangue'a bi ts'ixpu ja rá ngu Oja ne him bi du. Ne him bi thiñgua ja ra häi a, nguetho bi zix'a Oja. Ne i çn ra

t'ohni: "Nu'bū hin ní ts'its'i, bi hnumanho a." ⁶Pe nu'bū i 'bū a n'da i nde da zōm bū 'bū Ojā, pegue da 'yēc'yēi majuānī i 'bū a, ne da 'yēc'yēi majuānī din t'un ran ho a to i hon Ojā. Nguetho hingui sā da numanho Ojā n'da 'bū hingui ec'yēi a majuānī. ⁷Bi 'yēc'yēi a ra Noé gue majuānī a mí xi Ojā din ja a ra dāmbunt'i, madague'bū hin ní nu. Ne bi 'yōt'a ra dābarco bi xifi, guepū da yan'nū i 'būpū rá ngu. Ne bi 'yēmbi xūn ho Ojā a nguetho mí ec'yēi mbo rá mbūi a Ojā. Ne gue'a í nequi hing yū 'yēc'yēi gätho ra ximhāi, jan í ts'emba u. ⁸Bi 'yēc'yēi majuānī Ojā a ra Abraham. Janangue'a bi bōm 'bū mí zon'na Ojā, gue da mba bū ja a ra häi bi xi Ojā gue di unni. Bi nexpū ja rá häi zehē, ne him mí pādi hapū man ní mba. ⁹Ne nu'bū mí zōm bū, pe bin 'yotho bū. Nguetho bi 'yēc'yēi majuānī gue ja nín zām bū rá ngu Ojā mahēts'i. Janangue'a bi hyōtho yū ngum'bōl'e bū. Ne ngutho bi 'yōt'a ra Isaac rá ts'unt'u, ne a ra Jacob rá 'bēto, gue ne'u da gomhbū ra herencia bi sih majuānī ra Abraham. ¹⁰Nguetho nu ra Abraham mí tō'mi da zōni nín zām bū ja n'da ra dāhnini gue mahēts'i, din ja hōn'bū go njām'bū, gue bi bēn Ojā ne bi 'yōzehē. ¹¹Ne bi 'yēc'yēi majuānī a ra Sara, ne gue'a í hyān rá ts'edi Ojā a gue dim 'būh rá ts'unt'u. Ne him mí sā xtím 'būh rá t'uhni, gue ya xūm bōmbe. Pe bim 'bū'a rá ts'unt'u, nguetho bi bādi majuānī da 'yōt'a bi man Ojā. ¹²Ne ngutho ra Abraham, madague'bū ya xí thoh yū pa gue mí sā xtím 'būh yú t'uhni, pegue bi zōni bim 'būh yúm bom'bēto çmme xūn ngu, tengu yū

sō mahēts'i, o tengu yū 'bomu bū ja ra ndendeja, gue njongui häti da mbede. ¹³Ne gätho u bi du 'bū him mani hyān a ran ho bi xi Ojā. Pe tengu'bū mí handi yatho bū bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí ec'yēi mbo yú mbūi gue majuānī din t'unni. Janangue'a bin johya 'bū mí bēni gue da nu a. Jananjabū bi manse tengu'bū bi thotho ua ja ra ximhāi u. ¹⁴Ne nu u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho ne i hon man'da ra häi guepū din zai. ¹⁵Ne nu'bū xtám bēnthono a ra häi bū xpí bōn u, mí sā xtá mbeng mahōn'a u 'bū. ¹⁶Pe mí nde n'da ra häi man'da xūn ho, gue nde da ma, ra häi mahēts'i. Janangue'a bin johya Ojā gue da 'yēmbi yú Ojā u, ne bi hocpa yú hnini u. ¹⁷⁻¹⁸Ne nu'bū mí ts'äp rá mbūi ra Abraham, gue bi sifi bā si a rá ts'unt'u ra Isaac, da mbōspa Ojā. Ne mí nde xtá 'yōt'e, nguetho bi 'yēc'yēi majuānī a Ojā, madague'bū bi xifi dim 'būh yúm bom'bēto 'bū bi xand ra Isaac. ¹⁹Gue'a bi bēn'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Ojā da xox u xūn du. Janangue'a tengutho 'bū bi dāmbēni bū 'bū u xūn du a ra Isaac 'bū mam bā si mahōn'a a rá ta. Ne n'da ra hmēpya bi 'yōt' na. ²⁰Ne nangue a bi 'yēc'yēi majuānī ra Isaac gue da gomhbū rán ho Ojā u yú t'uhni, janangue bi sih majuānī ra Jacob ne ra Esaú gue da mba majāpi. Ne bi sifi 'bē'a bi zānba Ojā n'da ngu n'da u. ²¹Ne ngutho a ra Jacob, bi 'yēc'yēi majuānī a ran jāpi bi man Ojā. Ne ní mba bū da du, pe bi thocpa a ran jāpi u yú 'bēto, gue'u yú ts'unt'u ra José. Ne bi dānde Ojā 'bū mí dospa rá yā rá tōhō a ra Jacob. ²²Ne a ra José bi 'yēc'yēi majuānī a

bi man Ojä. Janangue'a nu'bü mí ts'ütho da du, bi xi ü yü menguhü gue yü israel, gue da zöni da mbeng bü yü häi zehé. Ne bi xifi da thux'a ra ánima 'bü bi bøm bü ü, gue'a ra José xí du. ²³Ne rá ta ne rá mbe ra Moisés 'bü mim 'büh ra Moisés, bi 'yä'a rá ts'ünt'ü an hyuzna. Ne him bi numansu a rán t'ëdi ra ts'üth'abi gue mí ma xtí tho ü yü ts'ünt'ü yü israel. Nguetho midí nequi din hocja'l'i, ne mí ec'yei majuqani di jamansu Ojä. ²⁴Ne a ra Moisés guexta'a mí ec'yei majuqani a Ojä. Janangue'a nu'bü mín dän'yohü, him mam bi nde da t'ëmbi rá ts'ünt'ü a rá t'ixu ra ts'üth'abi bü Egipto, gue xtán zä xtín jase rá ts'edi. Ne gue'a rá t'ixu a ra ts'üth'abi bi däm bü mán t'ägui ne bi tede. ²⁵Pe man'da bi nde 'darbu bin unbahu ü yü t'ühni Ojä a ra Moisés nu'u yü menguhü, xinda gue'bü xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba bü da guadi. ²⁶Ne nu'bü mín 'yomfëni ra Moisés, man'da di muui 'bü n'dat'a yün ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bü xtí manda 'be'a gätho mí ja bü ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Ojä m'bejua. ²⁷Ne nangue bi 'yec'yei majuqani ra Moisés, janangue'a bi bøm bü ra häi Egipto, ne him bi zu a nán cue a ra ts'üth'abi. Pe bi hyut'an zambüi, nguetho bi bädi in 'youi Ojä, madague'bü him mí nu. ²⁸Pe bi 'yec'yei majuqani a bi xi Ojä a ra Moisés, janangue'a bi 'yot'a bi xifi, ngue bi manda dí cots'i ra ji bü ja yü 'yojut'i yü israel. Janangue'a him bi thop yü mbudi ts'ünt'ü ü yü israel 'bü mam bá gh rám 'behni Ojä. Gue'a t'ëmbi ndäbaxjua bi dä'mi bi 'yot'ü. ²⁹' Bü

mí 'yec'yei mbo yü mbüi i ja rá ts'edi a Ojä ü yü israel, janangue'a bi jap'a Ojä bi xocpa n'da ra 'yu bü ja ra dejä, gue bi tho ü. Pe nu'bü mí 'yëna ne ü xtá 'dax'ü yü me egipto, gue'ü mí cute, bi comp' ra dehe bi du ü buya. ³⁰Nu yü israel bi sifi di thë'ts'a ra dähnini Jericó gätho nyoto pa, nguetho ma mbä't'i ra jädo a ra hnini. Ne nu'a í 'yec'yei majuqani a Ojä, ne gue'a í yot' ra jädo a 'bü mí gua'a nyoto pa di thë'ts'i. Ne bi zä bi däp ra hnini ü yü israel buya. ³¹Pe mí 'büpü n'da ra xisu gue ra Rahab. Ne madague'bü man ra 'yomt'ëni mam'bet'o, pe hinga ne a bi tho a 'bü mí tho yü menguhü gue him mí ec'yei Ojä. Ne nu'a í zimmanho ü yüm 'behni yü israel, ne gue a í fädi mí ec'yei mbo rá mbüi a Ojä. ³²Ne xün ngu mi'da xtán zä xcá xi ahü, pe hinga xöt'a yü ora ga xi ahü, nangue ra Gedeón ne ra Barac, ne nangue ra Sansón ne ra Jefté, ne nangue ra David ne ra Samuel, ne gätho mi'da yü pøngahyä. ³³Ne mí ec'yei majuqani Ojä ü, ne gue'a í hyän rá ts'edi Ojä ü, gue bi däp yü ja'l'i mí 'büpü n'danni mi'da yü häi 'bü mín sühmbü. Ne bin ts'üth'abi xün ho. Ne mí ec'yei majuqani a bi sifi, janangue'a gätho bi zä bi 'yør buya. Ne nu'ü mi'da mí ec'yei majuqani a Ojä, janangue'a him bi za yü däzate. ³⁴Ne him bin zö ü mi'da bí thötpü ja ra orno 'bü èmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yec'yei a majuqani ü. Ne him bi zä bi tho mi'da 'bü mí t'ëmbi xtá tho nangue ra juai. Ne nu'bü mí güent yü ja'l'i ü mi'da, bi jap'a Ojä bi zaqui. Ne madague'bü him mí ja yü ts'edi ü mi'da, pegue tengü'bü ya mí ja yü ts'edi 'bü mí 'yec'yei majuqani Ojä, ne

gue'a í 'da u yu dofui yán súihu.
35 Ne mí 'bu i 'da yu xisu 'da'a n'danni, gue xí du yá t'uhni. Pe bi dàmbení u yá t'uhni 'bu mí 'yec'yei majuqni u yá mbe. Ne nu'u mi'da bi ndese bi tho nangue'a bi 'benza, ne him bi nde bi goh yé mbui guepu xtá mba ma thøgue, nguetho bi 'yec'yei majuqni da bømanho bu ja ran däte u, da mba bu ja ra te man'da xun ho. **36** Ne nu'a í 'yec'yei majuqni u mi'da, ne gue'a í hyät' yuñ ucpi gue bi t'uspi, ne bi hyät' 'bu mím 'benza, ne'bu bi thu't'i 'da nangue yu cadena ne bi jot'a fädi. **37** Ne bi tho u 'da gue bi mba ma bat'ado. Ne nu'u mi'da bi thengui nde nangue ra thegui. Ne mi'da í tho ra juai 'bu mí sifi da mba ma thøgue. Ne mí 'yotho u mi'da, ne í huéhi thoho u, mí he yu xide'yo, nguetho pa ma ucpi. Ne mí sá ran u gue mí pa ma unbi. Ne gätho u bi hyät'i, nguetho bi 'yec'yei majuqni a Oja. **38** Ne him mí fädi gue man'da xun ho u, pe man'da di muui u xinda gue'u gätho ra ximhäi. Pe ha sá mí 'yotho bu ja yu uhäi 'bu mí 'dagui, nepu ja yu t'øhø. Ne mí 'buþu ja yu hyädo nepu ja yu hyähi. **39** Pe gätho bi hnumanho u nangue bi 'yec'yei majuqni Oja. Janangue'a i pa mfeni thoho u. Pe him 'bex bi hyän a bi xi a Oja di unni. **40** Nguetho xí zän Oja 'be'a man'da xun ho da 'yot'e nangueju, gue 'darbu ní hämhbu ran ho u mí 'buþu maya'bu.

Thocpa thoho ga tenhdü a ma ngurpihu ra Jesús

12 Janangue'a nuju i 'bui xun
ngu yu ja'l'i gue xu 'yurcahu
a majuqni Oja tengu ja dá xi ahü.

Janangue'a ga 'ueju ts'u gätho di paju, ne yu ts'oqui gue tengu'bu an thu't'i ma guahu, n'dahma ga häthu dan tihmbu nangue'a ran tåha bin 'daju guepu go him min sá. **2** Ne thocpa thoho ga hanthu a ma ngurpihu ra Jesús, janangue'a da zä n'dat'a ga øthu buya. Ne di jaju ga øthu tengu bi 'yøzehé, gue bi 'yec'yei majuqni a Oja, ne gue'a í hyät' ran unbi bu ja ra pont'i a. Ne nu'a ran däte bi nu, yáñ däte u yu ts'om'bäi, emme ma ucpi a. Pe him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí pødi din ja ran johya m'bejua nangueju. Ne nuya bí 'buþu mahëts'i 'darbu ní mandaui Oja. Ne guepu i sixcahu bu. **3** Ne gam bømhbu tengu bi 'yøt' ra Jesús, bi hyät' 'bu mí ts'ui, ne'bu bin unba bu 'buþu yu ts'om'bäi. Janangue'a hin dan xømbuihu, ne hin gam bømhbu gue ga penju. **4** Pe nu ahü hinga ná es'hu yu ts'oqui guepu gdí tuhu. Pe dami 'yes'hu u, madague'bu gdí tuhu 'da ahü. **5** Ha gá pumbenihu a ran zofo gue i xiju Oja, gue yá t'uhni gahu a, tengu mam bu ja ra t'ohni bu i éna:

Ma ts'unt'ü i, dami bøni 'be'a dí
mbep'a a ni Hmu, gue'bu bi xi
i hapu gá 'bedi.

Ne xín gui säman'ü 'bu bi za i.

6 Nu'a ra Hmu i xänba u di
huequi,
ne i fe u gätho u i émbi yu
t'uhni.

7 Dami hyäthu u yum fei, nguetho gue'u i xän'nahu u. Nu Oja i éna yá t'uhni ahü. Ne jo'o n'da ra t'uhni gue hin da xänba rá ta nangue yum fei. **8** Pe nu'bu hin da mbep'ahu Oja, tengu u gätho yá t'uhni i fei, nu'bu,

masque hin yá t'uhni ahü 'bu. Guín jahü tengu ra t'uhni gue hinga mfädi to'o rá ta. ⁹Ne man'da, nu'bü mín t'uhnihü, gue'bü mí mbegba ma tahü dám 'buhmbü ua ja ra häi, dá numansuhü ü. Hanja man'da hin dín umhbü da mbegbahü Ojä, rá Ta ma mbuihü, janangue ga tjmhbü ra te ma mbuihü. ¹⁰Nu ma tahü ua ja ra ximhäi bi mbegbahü 'bu n'dandij, gue mím bëni xun ho. Pe nu Ojä 'bu i fegbahü, zai xun ho i ørcahü, gue di jajü xtán hothogahü tengu a. ¹¹Majuäni hin dí emhbü xun ho a ram fei 'bu ra ora dí sähü a, nguetho xun ü. Pe nu'bü bin hoh ma mbuihü nangue ram fei, ne dí 'buhmanhohü buya, ne i hu ma mbuihü.

Nts'utho 'bu ga hehmbü rá nde Ojä

¹²⁻¹³Janangue'a dan ȝhyahü mahön'a gue ga thoju a rá 'befi Ojä, ne hin ga 'uehmbü. Pe ga haxhü ra 'yu xun juäni. Nubuya nu ni guahü guí hemfö, mí ȝna xtá 'uogui, pegue da yanı, da hyä ra ts'edi mahön'a. ¹⁴Ne gui hyomhbü hin gui dumhbü n'da ra sñi. Ne gui hyomhbü ra hogambü. Nguetho nu'a hin'yü ra hogambü hin da zä da nu a ra Hmu. ¹⁵Ne 'da gdám fäxta nin 'yomfçnihü n'da ngu n'da ahü, janangue'a hin dim 'bu i 'da ahü hin da nde rá mate Ojä. Ne xíngä n'da ahü din ja tengu n'da rá 'yu ra ts'oqui, gue hin di nequi 'bu rá mbudi, pe nu'bü bi bøts'e din xändi, di ts'on ü mi'da buya. ¹⁶Ne dam fähmbü njon dan 'yomt'enihü. Ne xín ga samhbü a rá mate Ojä, tengu bi 'yot' ra Esaú, gue í pää ra tuhü a rán japi mí ȝna xtí un'na Ojä, gue

rá mbudi ts'unt'ü ra Isaac. ¹⁷Ne guí pahmbü 'be'a bi 'yot' ra Esaú, gue m'bejua bi nde a ran japi mí ȝna xtí un'na rá ta. Pe him mam bi zä bi un'na. Ne ts'edi bin zoni, pe him bi dñi 'be'a xtá 'yot' mahön'a gue xtá hyän'a. ¹⁸Gam bëmhbü 'be'a bi 'yot' yü israel, bi zøm bu ja n'da ra t'øhø ua ja ra ximhäi, guepu bi de ra sibi nts'utho, ne bi 'bexui yü güi tengu 'bu ra xui, ne bin ja ra ndønthi 'bu mi sih yán t'edi Ojä ü. Pegue n'da ra hmepya a tengutho bu rá ngu Ojä gue emme xun duxqui. ¹⁹Ne bi 'yø ü. Ne nu'bü mí 'yø a rá nde ü yü israel, emme bi 'yäh ra mate gue hin da 'yø mahön'a, nguetho emme bin su. ²⁰Him mí hät'i da 'yø a ra nde bi xifi, bi 'yëna: "Xinga n'da ra ja'lí ne xing yü zu'uqé da zä da däcua, nu'bü da däcua, 'bexque da tho, ne da mba ma 'ye'mado o gue da mba ma sunza." ²¹Emme nts'utho 'be'a bin ja bu. Nese ra Moisés bi 'yëna: "Dí fet'i gue dín su." ²²Pe nuju ya njuantho rá hnini Ojä bu mahëts'i dí cuthü, i papü ma mbuihü, gue Ojä zai 'bu. Ne i t'ëmbi ra t'øhø Sión a rá hnini Ojä, ne i t'ëmbi Jerusalén bu mahëts'i. Ne dá sòmhbü bu 'buh yám 'behni Ojä mahëts'i gue yü mahuähi thoho, guepu di munts'i i thände Ojä emme di johya. ²³Ne dá cuthü bu an thuts'i ma thuhuhü bu mahëts'i, guepu dám petihü gätho to'o bi hyän ra herencia bi un Ojä. Ne dá cuthü bu bí 'bu Ojä ra Ze'mi di juänbi gätho. Nephü 'buh yá mbui ü i tu, gue nu'ü bi t'ëmbi xun ho 'bu mí hoc'a Ojä. ²⁴Ne dá cuthü bu 'buh ra Jesúz ma hocpatehü

bú bí 'bú a i ørcahu ran hoqui ma'da'yo. Ne dí cuthu nangue rá ji ra Jesú 'bú mí tho, í pungahu Oja a. Janangue'a man'da xun ho i xijú rá ji 'bú mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'bú mí tho, nu'a i ma di unba a to bi hyo a. ²⁵Janangue'a i jatho dam fähmbu hin ga hehmbu a rá nde a in zoju ya. Gam bëmhbu him bi zä bi zo a ran unbi u bi mbesta a rá nde Oja, 'bú mí ts'ocua ja ra ximhäi. Janangue'a 'be xíngui ts'ndu da zä ga sohmbu ran unbi 'bú ga festahu a Oja, nguetho mahets'i 'bú in zoju ya. ²⁶Nu'bú mí man yun t'edi Oja bu ja ra t'øhø, bi japi bi 'yan ra häi. Pe nuya i en Oja: "Man'dandí ga japi di 'yan, pe hinga høn ra häi, pe ne mahets'i," bi 'yen Oja. ²⁷Ne nu'a 'be'a gätho hingui du, da mba ma bunt'i. Ne din zam bu u hingui sä da mba ma 'ueque, gue nu'u 'be'a gätho bi zän Oja gue din zam bu. ²⁸Ne bin 'daju bu di manda Oja gue hingui sä da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmbu jamadi Oja, ne ga thändehu ngue ga numansuhu ne ga suhu. Ne gue'a numanho a buya. ²⁹Nguetho nu ma Ojahu di juadi 'be'a hingui numanho tengu ra sibi.

Ga øthu a dí numanhoju Oja

13 O guí e'ts'a gnán huęju n'da ngu n'da ahu tengu'bú guidín cuhu. ²Ne guim bëmhbu gui säyabahu ja ni ngumhbú to'o da zøm bu. Ne nu'u 'da njabu mí øt'e, bi zin u 'da yám 'behni Oja bá nexpu mahets'i ne him mí padi. ³Ne dami bëmhbu u yu ofädi, ngue tengu'bú n'da gnan ofädithohu. Ne guim bëmhbu u bi mba ma

unbi, nguetho ne ahu i ja ni ja'iha gue sä da mba ma un'n'i ahu. ⁴Ne gätho ahu guin numansuhu a ran thäti gá 'yøthu ni xisuhu, ne a bi 'yøt'u mi'da. Ne gam 'bumanho nangue nin thätihi, njon di ts'on a. Nguetho di unba Oja u to'o da 'yøt' ran 'yomt'eni, ne u hinga na din thäti, ne u xun thäti nu'bú i øt' ran 'yomt'eni. ⁵Ne 'yo guí numanhohu xun ngu ra mbeti. Pe gan johyahu nangue hangu ts'u i ja ahu. Nguetho: "Njam'bú ga hec'ahu, thocpa thoho ga jamansu ahu," bi 'yen Oja. ⁶Janangue'a sä dan johyahu 'bú dí emhbú:

I fäxcahu ra Hmu,
ne hin ga suhu 'be'a da zä da
'yørcahu yu ja'i.

⁷Dami bëmhbu 'be'a bi 'yøt'u yu ngurpi gue bi xi ahu rám hman Oja. Ne guim bëmhbu 'be'a bi bøni nangue ra te man nám 'bú u. Ne gui thoju a bi 'yut'ahu, nangue bi 'yec'yei majuqani a Oja u. ⁸Nu ra Jesucristo hingui dim padi, gue'bú go maya'bú, nehya ne gätho yu pa høn'bú go njam'bú. ⁹Janangue'a hin gan hyehmbu da ts'ix ahu bu ma'ueni, guepu i hman yum hma 'dahma 'dan'yo ne hingam fadi. Pe nu'a ná bëmhbu rá mate Oja gue'a ní zac ma mbøhihi a, xinda gue'e yu n t'edi gue 'be'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac yá mbui 'bú supi 'bú ja a i si. ¹⁰Pegue i jajú n'da ran ts'ihme, tengu ra hmepya gue ra 'bøts'e mí øt' yu mbäjä bu ja ra nija maya'bú, him mí ja ran t'edi da zi. ¹¹Pe nu rá hmumbäjä yu israel 'bú mí mbøspa Oja nangue yu ts'oqui, bi dexpu mbo a rá ji u yu zu'uę, guepu ja ra cuarto man'da xun

dúxqui. Pe nu yá ngø u yu zu'ué mí zø bu ndehnini. ¹²Ne gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin unbi bi du bu ndehnini bu 'buh yu israel. Ne gue'a rá jise í hoc yu ja'l'i. ¹³Pe ga mbähä ga tenhdü bu ndehnini bu 'buh ra Jesús, tengu'bü n'da na 'bengadahü bu ma'ueni. ¹⁴Nguetho nuua ja ra ximhái hin'yü ua n'da ma hninihü gue din zai xun ho. Pe dí homhbü ra dähnini gue njäm'bü da gua a, guepü nín zamhbü bu. ¹⁵Ne nde'bü thocpa thoho ga thändehü Ojä nangue ma ndehü, ne ga xihmbü ra jamadi. Ne di thoc'a mam hmamhbü a ra Jesucristo, tengu'bü di un Ojä ma 'bøts'ehü. ¹⁶Ne hin dam pumbeníhü a na othü ran ho, ne hin dam pumbeníhü ga comhbü 'be'a jaju, nguetho ne'u tengu'bü yu 'bøts'e i numanho Ojä u. ¹⁷Ne gui 'yøthü a xi a ni ngurpihü, ne gui pahmbü ja yán t'ëdi da xi ahü 'be'a gui 'yøthü. Nguetho i fät'a ni mbuihü u, ne i jatho di däp Ojä ra güienda nangue ahü. Gui 'yøthü a dán johya ni ngurpihü, ne hin da du yá mbhi. Nguetho nu'bü hin gui 'yøthü a, xín da bømanho ahü 'bü. ¹⁸'Yäfü rám fäts'i Ojä nanguecähe, nguetho n'dat'a dím bëmhbe ga

tenhde a, ne dí nde ga øthe xun ho gätho. ¹⁹Dí ä ahü ra mate, gue çemme gui 'yäfü Ojä di jaqui ga mbagä bu n'dihì.

I äp rán jápi Ojä u yá cu

²⁰Nu Ojä ra hocpate a, bi xoxpü 'bü u xun du a ma Hmuuhü ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbuihü. Ne nu'a rá ji í hoc'a ran hoqui njäm'bü da guadi. ²¹Ne dí äp rá mate Ojä da 'yøt'ahü hin hapü gui 'behmbü, n'dahma da zä gui 'yøthü rá pähä a. Ne dí äp rá mate da 'yørcahü 'be'a gätho i nde a rá ts'ëdi ra Jesucristo. Ga numansuhü Ojä gätho yu pa mazai. Ne hont'a gam bëmhü a. ²²Ma zi cu ahü, dí ä ahü ra mate hin gan xømbuihü gui 'yøhmbü na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ahü hingui ngu 'be'a ma. ²³Ja n'da ram hma dí nde ga xi ahü, nu'a man 'yohuhü ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'bü da zöcua n'dihì, ga six 'bü dá mba bü. ²⁴Zenguagahü ts'ü bü gätho ni ngurpihü, ne gätho u yu cu gue ma mi'yec'yeihü. Nehya bá nexpü Italia i pen'nahü ran zengua. ²⁵Ne dí äp rán jápi Ojä nangue gätho ahü. Ne hont'a dí xi ahü ya.